

Emakumeak telesail nordikoetan

Forbrydelsen, *Bron/broen* eta *Borgen* telesailek iparra markatu dute emakumeei protagonismoa emanaz.

NEW YORKEKO FILM AKADEMIAK *Genero berdintasunik eza zinemari* izenburuko txostenean 2007tik 2012ra bitartean diru gehien bildu duten Hollywoodeko 500 filmetan oinarrituta, emakumezko rola aztertu zituen zinemaren barruan orain hilabete batzuk. Bertan irakur daiteke testua duten rol guztien %30,8 besterik ez direla emakumeentzat eta horien artean, %15 baino ez direla protagonistak. Ameriketako pantaila txikira salto eginez gero, panorama apur bat aldatzen da, 2013-2014ko datuen arabera, prime time barruan azaltzen diren pertsonaien %42 emakumezkoak baitira, baina portzentaje eskasak eta lotsagarriak dira oraindik ere.

Geroz eta telesail biribilagoak esportatzen ari diren Europa iparraldeko hotzera salto eginez, datu horiek nabarmen aldatzen dira. *Nordic noir* deituriko thriller ilunak, naturarekin erlazionaturiko suspensezko istorioak eta bertako politikak hankaz gora jartzeko gai diren ekoizpenak: gehienek, bi euskarri nagusitan oinarritzen dituzte euren tramak. Alde batetik, gizarte kritika zizta-tzailea; eta bestetik, pertsonaia sakonez osaturiko gidoiak. Kasu gehienetan pertsonaia horiek emakumeak izaten dira. Indar handikoak, erabakitzaileak eta ausartak. Ezinezkoa da telesail hauek ulertzea haiek gabe. Imajinatzen al duzue, Ameriketako hiru telesail garrantzitsuenen protagonistak emakumeak izango balira? Niri kosta egiten zait. Baina, *Urrezko triunbiratu nordikoa* osatzen duten telesailetan hala gertatzen da.

Fenomeno honen aitzindari izan zen *Forbrydelsen* bikaina. Irudikatu Sergio Leoneren filmetan azaltzen zen Clint Estwood hori, Danimarkan jaioa, emakumea eta komisaldegian lanean. Ba horrelakoa da Sarah Lund detektibea. Zalantzarik gabe, telebistak azken urteetan eman duen pertsonaia sakon eta konplexu-netarikoa. Ekoizleek ordura arte erakusten zen emakume tradizionalaren irudia hausteko intentzioarekin sortu zuten. Lund ausarta eta nekazina da, baina batez ere, bere itxuraz eta sexualitateaz kezkatzen ez den emakumea. Sofie Gråbøl aktorea sormen prozesu horren parte izan zen eta hainbat eztabaida izan zituen Søren Sveistrup gidoilariarekin. Bere ikuspuntua ezinbestekoa izan zen Lunden hazpegiak definitzeko. Iraganeko misterioa mantentzetik arroparen aukeraketaraino, bereziki azpimarragarria da ingurutzan duen ororekin daukan isolamendu emozionala.

Beste ezinbesteko pertsonaia, *Bron/broen* suediar-danimarkar ekoizpenean aurki dezakegu. Gizarte kritika burutsua eta erritmoz beteriko atalak ditu euskarri telesail honek. Baina Saga Noren pertsonaia zoragarrarengatik izango ez balitz, paperezko zimenduekin eraikia legoke. Emakume bitxia, bakartia eta Asperger sindromearen eraginez besteekin erlazionatzeko arazo larriak dituena. Maiz ikusi dugu sindrome hori telebistan, baina beti gizonezkoengan: Sheldon Cooper, Dexter Morgan, Monk, Sherlock edo House (gradu desberdinetan noski). Telesailak hasieratik pertsonaiaren garapenarekin jolasten du, arazo pertsonalak gainditzen doan heinean profesionalki kasua aurrera eramanez. Pertsonaia eraikitzerako orduan, *Homeland* telesailetik hainbeste gustatzen zaigun Carrie Mathisonekin antzekotasun ugari dauzkala ohartuko zarete.

Triunbiratu horren azkena, baina nolabehi ezinbestekoa, *Borgen* telesaileko Birgitte Nyborg dugu. Telebistak eman duen lehen emakumezko presidentetarikoa bat. Nabarmenezkoa egiten du bere pertsonaiaren gizatiartze prozesuak. Zuzenean sartzen gaitu bere familiaren eremu pribatuan. Politikariaren irudi hotz eta eskurazina guztiz suntsituz, pertsona normal eta arrunt baten mailan jartzen du. Politikaren lehen lerrora iritsita, hainbat momentutan eskuetatik alde egingo dion eboluzio pertsonala eta profesionala bizi beharko du. Emakumearen irudi eta eginkizunak oso modu interesgarrian aurkezten ditu telesail honek, topikoak eraitsiz eta estereotipoetara jo gabe.

Ez pentsa, dena den, pozteko moduko argudioak ditugunik. Positiboa da, noski, Europa iparraldean egiten ari direna. Baina, emakumeen presentzia azaleratze hutsagatik poztu behar al dugu? Portzentaje horiek gora doazen heinean dena egina al dago? Jakina ezetz. Mota honetako artikulua idazteko beharrik ez dagoenean, orduan egongo da zer ospatu. Salbuespen dena, ohiko bihurtzen denean. Eta batez ere, urte askoan matxista izan den industrian gizon eta emakumeen arteko desberdintasun faltsu guztiak betiko suntsitzen ditugunean. ■

Gaizka Izagirre